

Benevens het bestaan in onze provincie en de herkomst zijn er nog een heele hoop bijzonderheden op te zoeken, welke de aandacht van den folklorist gaande maken. Zoo hebben we den aard der vertoonde stukken : Luik, Antwerpen, Gent hebben een heel verschillend repertorium ; ginds zullen de Karel-romans op den voorgrond treden, hier worden meestal de Arthursagen voorgesteld. En de manier zelf waarop die oude vertellingen uitgebeeld en vertolkt worden, naar eigen aard en geest, hoe ze uitgesponnen, verkort en zelfs verknoeid worden, is onze belangstelling waard. Welken schat van volksche gezegden en spreekwijzen vinden we daar niet terug, de uitdrukking der gedachten van den volks-mensch, wendingen en kleur van de taal ? En dan hebt ge nog de typische voorstellingen der poppen zelf : koningen, ridders, helden en de pallieters.

Biedt ons het poppenspel dan geen stof genoeg tot studie overwaard ? Wij hopen hier meermaals in dit tijdschrift te mogen terugkomen om dit onderwerp te behandelen en langs alle zijden te beschouwen ; hopen we evenzeer dat onze oproep niet onbeantwoord blijve, want de onbeduidendste inlichtingen kunnen tot het geheel veel bijdragen.

Vandenbroucke Joris,
Onderpastoor, St. Theresia, Gent.

Het Hoekje van den Navorscher.

VRAGEN :

3) Tot diep in de 19^e eeuw droegen de vrouwen van het Land van Waas en van het Meetjesland linnen of kanten mutsen, zooals thans nog de Zeeuwsche en Hollandsche vrouwen, die in nationaal kostuum ons land bezoeken. Wie weet in welke familiën zulke mutsen nog bewaard worden ? Wie bezit fotografieën of teekeningen van grootmoeders of overgrootmoeders getooid met de muts van Meetjesland of Land van Waas ?

Schrijven aan het sekretariaat (P. D. K. Gent).

4) Wie kent andere steden, dan degene vermeld in antwoord 1 (P. D. K. Gent), waar het Ros Beyaert in ommevangen vertoond werd ? (met vermelding van bronnen). (P. D. K. Gent).

Antwoorden op 1) H. V. W. Gent (Juli 1926)

1) De vraag is niet nieuw. In den "*Courrier de la Dendre* „, een Dendermondsch weekblad, werd door Prudens Van Duyse in n° 6

van het jaar 1835, dezelfde vraag gesteld: "Hoe en waarom 't Ros Beyaert met zijn vier ridders in den Dendermondschen ommeegang prijkt en voornamelijk in die stad burgerrecht heeft verworven?" We deelen zijn eigen antwoord mee, dat verscheen in n° 6 van hetzelfde jaar.

"In zijne *Flandria illustrata* I, 593, leert Sanderus, dat Dendermonde waarschijnlijk reeds vóór den tijd van Karel den Grooten bestond, toen Aymond met Vorsia, dochter van den Koning van Tongeren, in den echt trad ..

In de uitgave nu van den volksroman, bij Heyligher te Antwerpen verschenen, wordt, bij den aanvang van het verhaal, over "Aymon grave van Dordoen" gesproken, terwijl aan het slot van hetzelfde verhaal te lezen staat: "Die van Dormonde hebben het lijk van Reynaert aen den bisschop van Keulen gevraagd". Geen twijfel "Dordoen" en "Dormonde" zijn bedorven lezingen van "Dermonde" of "Dendermonde"; de sage der vier Heemskinderen behoort dus te Dendermonde thuis, zooveel te meer daar Lindanus, Dendermonde's geschiedschrijver, zich genegen voelt om den naam van "Dendermonde" van "Dordona" af te leiden..

Het Dendermondsche Ros Beyaert is dus ontstaan uit de verspreiding van den ridderroman van de Vier Heemskinderen. 't Ros Beyaert is trouwens ook bekend uit de ommegangen van andere steden, o. a. Gent, Mechelen, Leuven: 't Voelbayaert (zie: Edw. Van Even, Geschiedenis van Leuven in de jaren 1543-1594, Leuven, 1880, blz. 252; bl. 34 van de bijlagen: plaat), 's Hertogenbosch (zie Dr. Hermans, Geschiedenis der Rederijkers uit N. Brabant 's Hertogenbosch 1845, bl. 23-28).

(P. D. K. Gent)

2) Ter aanvulling van het voorgaande antwoord:

In de *Gedenkschriften van den Oudheidkundigen Kring van de Stad en het voormalige Land van Dendermonde* (1865, I, blz. 24) vinden wij het volgende: De schrijver handelt over de etymologie van den naam Dendermonde. "De aanhangers der verwantschap tusschen de woorden Dordona en Dendermonde pogen een bewijsgrond te trekken uit een gewaande volksoverlevering, ten gevolge van welke het vermaarde Ros Beiaard, dat de vier zonen Heimo's ten strijde voerde, te Dendermonde in bijzonder aandengen bleef.

Doch ook hier stoot men tegen een moeilijkheid: het Ros Beiaard was in meer dan ééne stad van België vereerd. Wij kunnen zelfs vermoeden hoe het befaamde paard binnen onze stad het burgerrecht verkreeg. In den loop der XVe eeuw begonnen de ommegangen in Vlaanderen een buitengewone pracht ten toon te spreiden. Vertooningen der rederijkersgenootschappen, voorstellingen van zinnebeeldige personages, zang en muziek kwamen het

half godsdienstige, half wereldlijke feest opluisteren ; maar hetgeen bovenal de bewondering der menigte opwekte, waren de reusachtige, met bonte kleederen opgesmukte beelden, in den stoet rondgevoerd. Ieder stad wedijverde om de grootste reuzen te vertoonen. Onder die gevaarten, welke men de *juweelen* van den ommeegang noemde, trof men walvisschen, kemels, meerminnen, en andere soortgelijke dieren aan. Wat de eene stad voortbracht werd weldra door de naburige gemeenten nagebootst. In 1540, bijvoorbeeld, kreeg onze regeering vanwege de magistraat van Rupelmonde in leening, om er eens tijdens de Kermisfeesten mede te pronken, twee overgrootte kemels en een eenhoorn. Het volgende jaar hadden de burgers van Dendermonde reeds drie kemels en een olifant voor eigen rekening doen vervaardigen, die jaarlijks in den ommeegang rondgedragen werden. (Nota : Stadsrek. 1540 en 1541).

Er bestaat voor ons geen twijfel, of het Ros Beiaard werd hier op gelijke wijze ingevoerd, en zal zich van dien tijd af tot op onze dagen, benevens de andere reuzenvertooningen, hebben voortgezet. Sedert het jaar 1464 vinden wij het jaarlijks onder de andere juweelen der processie, in de stadsrekeningen vermeld „.

F. V. Es.

Zanten. - Twee Gentsche Legendes.

II/6 In de schriften van mijn grootvader Steyaert, vond ik deze twee legendes over Gentsche bruggen.

I. DE KERNMELKBRUG.

Tot aan den Franschentijd (1794) zag men elken middernacht bij de brug aan den Steendam bij St. Jacobs, een schim of spook verschijnen. Juist op klokslag twaalf, rees het op uit de Otto-gracht, plaatste zich te midden van de brug en riep met heldere stem, tot driemaal toe : " Kernmelk, Kernmelk, Kernmelk. Ik heb mijn arme ziel vergeten ; want ik heb meer water dan melk gemeten „. En toen verdween het spook tot den volgenden nacht.

Men zegt dat het de geest was van eene boerin, welke evenals vele andere melkmeisjes, langen tijd hare melk met te veel water had gemengd en voor goede waar had verkocht. Eindelijk erkende zij dien onrechtvaardigen handel en haar ontwaakte geweten, riep haar gedurig toe : " Doe boete voor dit kwaad of gij zijt het helsche vuur schuldig ! „ De boerin, welke het gestolen goed niet wilde of niet kon weergeven, verviel tot wanhoop en wel zoo, dat zij in een aanval van razernij, over deze brug in het water sprong en ellendig verdronk.

Haar lijk werd opgevischt, maar haar geest zweefde nog geruimen tijd op de aarde, om te verkondigen hoe onrechtvaardig